

Магістр 1 року навчання
факультету обліку і аудиту ХНЕУ ім. С. Кузнеця

ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ЗА МІЖНАРОДНИМИ ТА НАЦІОНАЛЬНИМИ СТАНДАРТАМИ В УКРАЇНІ

Анотація. Розглянуто питання формування фінансової звітності підприємств в Україні відповідно до вимог Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ). Досліджено відповідність показників фінансової звітності підприємства сучасним інформаційним потребам користувачів.

Аннотация. Рассмотрены вопросы формирования финансовой отчетности предприятий в Украине в соответствии с требованиями Международных стандартов финансовой отчетности (МСФО). Исследовано соответствие показателей финансовой отчетности предприятия современным информационным потребностям пользователей.

Annotation. The question of the formation of financial reporting in Ukraine in accordance with International Financial Reporting Standards (IFRS) was studied. Compliance of financial statements indicators with current information needs of users was investigated.

Ключові слова: фінансова звітність, Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ), бухгалтерський облік, Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, користувачі фінансової звітності.

Фінансова звітність підприємства є важливим та єдиним вільним у доступі джерелом облікової інформації, що характеризує фінансовий стан та господарську діяльність підприємства. В умовах глобалізації світової економіки в нашій країні відбуваються складні процеси реформування бухгалтерського обліку, а саме поступовий перехід на міжнародні стандарти. Відображення діяльності відповідно до Міжнародних стандартів забезпечить відкритість та прозорість фінансової звітності підприємств для іноземних інвесторів та інших зацікавлених сторін. Існує ряд проблем, що стоять на шляху до застосування міжнародних стандартів українськими підприємствами, тому це питання є актуальним і потребує детального розгляду.

Значний внесок у дослідження особливості складання фінансової звітності згідно з МСФЗ на підприємствах України здійснили такі вчені, як: М. Білуха, Ф. Бутинець, Н. Сінельнікова, Н. Секіріна, В. Васильєва, К. Костюченко та ін. [1 – 3].

Питанню застосування міжнародних стандартів присвячено багато праць, але останні зміни в законодавстві потребують більш детального вивчення.

Метою дослідження є обґрунтування теоретичних аспектів у складанні фінансової звітності підприємства та вивчення проблем в умовах упровадження МСФЗ в Україні.

Об'єктом дослідження є особливості складання фінансової звітності за міжнародними та національними стандартами.

Предметом дослідження є складання фінансової звітності за міжнародними стандартами на підприємствах України.

Значущість фінансової звітності в системі бухгалтерського обліку забезпечується глобалізацією світового ринкового середовища, розширення масштабів обміну товарами, послугами, інвестиціями, формування міжнародних виробничих комплексів поза національними кордонами, розвитком міжнародного фондового ринку, появою транснаціональних компаній та іншими глобальними ринковими перетвореннями у світовому господарстві.

Основні вимоги до фінансової звітності викладені в Законі України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність" [4], а також у НП(С)БО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" [5], згідно з цим стандартом фінансова звітність – це бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період [5]. Даний стандарт узагальнює показники про стан та використання оборотних засобів, джерела їх формування, фінансові результати діяльності та напрями використання прибутку.

Міжнародні стандарти фінансової звітності – це набір документів (стандартів та інтерпретацій), що регламентують правила складання фінансової звітності, необхідної зовнішнім користувачам для прийняття ними економічних рішень відносно підприємства [5].

Необхідність розроблення міжнародних стандартів була викликана процесом уніфікації наявних національних вимог і правил ведення обліку та складання звітності в різних країнах. МСФЗ містить основні та альтернативні підходи до визнання та оцінки активів, зобов'язань і капіталу, що дають можливість тієї чи іншої облікової політики, яка використовується в різних країнах, без створення єдиних вимог до складання звітності.

Вважається, що складання суб'єктами господарювання фінансової звітності за МСФЗ дозволить таке:

забезпечити необхідною інформацією керівників для прийняття управлінських рішень;

відкриє перспективи залучення іноземних інвестицій і позик, вихід на зарубіжні ринки; забезпечить значну надійність інформації, її прозорість у випадку дотримання всіх вимог міжнародних стандартів [1].

З метою подальшої реалізації програми переходу національної системи обліку на МСФЗ 07.02.2013 р. було затверджено нову редакцію Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності". Одночасно з введенням у дію даного стандарту відмінено П(С)БО 1 – 5. У його основу було покладено діючу раніше редакцію П(С)БО 1, яка зазнала деяких трансформаційних змін, пов'язаних із переходом України на М(С)ФЗ. Нововведення щодо фінансової звітності направлені на переорієнтацію бухгалтерського обліку, із забезпечення вирішення фіскальних потреб, на надання відомостей про суб'єкта господарювання, з одночасним зниженням інформативності звітних даних.

У новій редакції НП(С)БО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" відсутня інформація щодо заповнення рядків нових форм фінансової звітності, тому на практиці бухгалтери продовжують застосовувати вимоги П(С)БО, що втратили чинність; це створює нові проблеми та призводить до методичної неузгодженості бухгалтерського обліку.

Одним із нововведень стала заміна для форм трирівневого кодування рядків на чотирирівневе. Так, статті фінансових звітів умовно позначаються чотирма цифрами (кодом рядка). Позитивним аспектом такого нововведення стає чітка ідентифікація за кодом рядка форми фінансового звіту, що спрощує процес її заповнення.

У цілому, аналізуючи нововведення, що внесені до форми Звіту про фінансовий стан, визначено згортання статей фінансової звітності, що зменшує її аналітичність для користувачів під час прийняття рішень. У зв'язку з чим поступово втрачається корисність інформації, що надає фінансова звітність для користувачів, які мають доступ виключно до них, оскільки лише фінансова звітність підприємства не є комерційною таємницею, відповідно до Закону України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні" [4].

Отже, на сучасному етапі практично всі національні П(С)БО України значною мірою ґрунтуються на міжнародних стандартах бухгалтерського обліку. Незважаючи на певну узгодженість між ними, а саме, спільність стандартів, мети, призначення, номерів, їх не слід ототожнювати.

Слід зауважити, що суттєвим зближенням з МСФЗ стала відсутність жорсткої уніфікації структури звітності. Саме в П(С)БО 1 на відміну від раніше діючих національних стандартів жорстко не регулює формат складання даного звіту, а лише містить ряд мінімальних вимог до статей, які обов'язково повинні бути включені до його складу [2]. Але застосування МСФЗ в Україні має ряд проблем, слід розглянути основні з них:

- неузгоджені норми податкового законодавства з МСФЗ;
- недостатність пояснень у МСФЗ при формуванні звітності;
- відсутні структури, які б взаємодіяли з Комітетом МСФЗ;

необхідність вибору структур, що будуть здійснювати реформування, а саме: хто повинен здійснювати реформування обліку шляхом розробки та ухвалення відповідних нормативних документів, упровадження в повсякденну практику бухгалтера.

Також, на підприємстві, яке вперше складає звітність за міжнародними стандартами, необхідно провести ряд узгоджень. Здійснити це можливо за допомогою складання трансформаційних таблиць, що відобразять зміну методології обліку та оцінок. Але процес переходу до міжнародних стандартів займе немало часу та у зв'язку із залученням спеціалістів вимагатиме значних капіталовкладень [3].

Слід зазначити, що звітність за МСФЗ формується не ґрунтуючись на законодавчих нормах, а виходячи з конкретних фінансових реалій. Таким чином, пріоритет віддається економічному змісту, а не формі, що входить у протиріччя з деякими нормами Податкового кодексу України.

Отже, незважаючи на вже здійснені Україною заходи у рамках Програми реформування бухгалтерського обліку робота у напрямі пристосування МСФЗ до особливостей ведення господарської діяльності в Україні триватиме і далі, і треба приділяти їй дуже велику увагу, оскільки кінцевою метою є підвищення конкурентоспроможності українських підприємств на світовому ринку. Звітність за міжнародними стандартами має забезпечувати повноту і достовірність інформації, надаючи можливість оцінити та проаналізувати привабливість підприємства для інвесторів та кредиторів. У цьому процесі повинні брати активну участь не тільки спеціалізовані фахові організації з бухгалтерського обліку чи уряд держави, але й кожне вітчизняне підприємство, намагаючись у своїй практиці застосувати МСФЗ.

Наук. керівн. Часовнікова Ю. С.

Література: 1. Сінельникова Н. О. Організаційні аспекти переходу українських підприємств до застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності / Н. О. Сінельникова // Молодіжний науковий вісник УАБД НБУ. – 2012. – № 1. – С. 330–338. 2. Секіріна Н. В. Аналіз змін у структурі фінансової звітності в умовах переходу України на МСФЗ / Секіріна Н. В. // Научна конференція [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.sworld.com.ua/konfer31/389.pdf>. – Назва з екрану. 3. Васильєва В. Г. Впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні: проблеми та перспективи / В. Г. Васильєва, К. С. Костюченко // Економічний простір. – 2012. – № 60 – С. 29–37. 4. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України № 996-XIV від 16.07.1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>. – Назва з екрану. 5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності", затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article/main?art_id=366860&cat_id=285157. – Назва з екрану.